

УДК 343.9:[2:061.234](477)

Ірина Геннадіївна ЛУЦЕНКО,

кандидат юридичних наук, старший лаборант
кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ

ТОТАЛІТАРНІ СЕКТИ ЯК ФОНОВЕ ДЛЯ ЗЛОЧИННОСТІ ЯВИЩЕ

Злочинність, як соціальне явище, є складовою частиною суспільства і завжди реагує на процеси і явища, що в ньому відбуваються. Останнім часом спостерігається зростання злочинності, ускладнюється структура злочинів, проявляється частина нових злочинів.

Трансформація сучасного суспільства супроводжується не тільки новими злочинними проявами, але й фоновими явищами, що виникають відповідно до соціальної дійсності.

Фонові для злочинності явища, загально прийнято, визначати як суспільно негативні явища, що сприяють існуванню злочинності та впливають на її кількісні та якісні показники.

Традиційно до фонових явищ відносять пияцтво, наркотизм, соціальний паразитизм, проституцію, бродяжництво і безпритульність [1, с. 241]. Останнім часом цей перелік розширився за рахунок правового нігілізму, насильства в сім'ї, вандалізму, проявів аморальності, психічних розладів, нелегальної міграції, расизму, ксенофобії, суїцидальної поведінки, тощо [2, с. 108].

На сьогоднішній день наша країна перенасичена не тільки фоновими для злочинності явищами, а також має величезний список факторів, що обумовлюють злочинність, одним з яких є релігійний фактор. Досліджуючи релігійне життя держави, значна частина фахівців різних галузей наголошує на існуванні вкрай небезпечних організацій, які використовують/прикриваються релігією у власних корисних цілях. Принагідно зауважити, що більшість зарубіжних країн вже досить тривалий час переймається проблемами існування зазначених організацій і веде активну боротьбу із ними. Мова йде про тоталітарні секти, діяльність яких, всупереч законодавству, становить загрозу фізичному та психічному здоров'ю людей, їх майновим статкам, суспільним відносинам і створюють загрозу національній безпеці та цілісності держави.

Наша держава недооцінює та свідомо ігнорує небезпеку, що походить від діяльності тоталітарних сект. Існування зазначених організацій здебільшого супроводжується фоновими для злочинності явищами або використовуються ними, як спосіб існування.

Розглянемо деякі з них:

- пияцтво. Тоталітарні секти під видом реабілітаційних центрів використовують алкозалежних людей. У кращому випадку одна залежність – алкогольна замінюється іншою – сектантською, гірший варіант – «На справді хворим медикаментозне лікування не надавалось взагалі, а так звана «психологічна допомога» полягала у постійних молитвах та сумнівних релігійних обрядах» [3]. В обох варіантах проблема не вирішується, але оплата за так звану «реабілітацію» здійснюється у повному обсязі;

- наркотизм. Одне із «захворювань» сучасного суспільства, яке також намагаються вилікувати «наближені» до Бога організатори тоталітарних сект – «організатори «реабілітації» виявилися адептами одного з релігійних вчень і всім «пацієнтам» вони нав'язували свою віру, змушували молитися по їх правилам» [4]. Також зазначені організації використовують наркотики та психотропні речовини, як один із способів утримання людей в організації, а також для підживлення у них віри у власну обраність, можливість спілкування з Богом (галюцинації).

- соціальний паразитизм, зазначене явище має багато проявів, одним з яких є трудова незайнятість працездатних осіб. У деяких тоталітарних сектах адептів примушують звільнитися з власної роботи, заради роботи на благо організації. Таким чином людина перестає бути корисним членом суспільства, і одночасно перетворюється на безкоштовну або малооплачувану робочу силу;

- проституція в тоталітарних сектах не тільки практикується (спільні оргії), але і заохочується (фішинг-флірт, тоталітарна секта «Сім'я»). Також можна відзначити, що в деяких організаціях просвітлення можна досягти через секс, це свого роду також є псевдорелігійною проституцією;

- безпритульність – це результат членства у тоталітарній секті. Поступово майно адептів, у тому числі нерухомість, стає власністю організації. Нерідко без даху над головою залишаються не тільки адепти, але і члени їх сімей, які не є членами тоталітарної секти;

- правовий нігілізм також досить розповсюджене явище у тоталітарних сектах, оскільки більшість з них визнають тільки власне вчення, яке суперечить не тільки існуючим релігійним доктринам, а й протиставляється існуючим світським законам та соціокультурним цінностям;

- насильство в сім'ї передбачає фізичні, сексуальні, психологічні та економічні умисні дії. Наряду з дорослими людьми від зазначених дій завжди страждають діти, при чому не має значення чи є вони самі адептами тоталітарної секти, достатньо того, що їх батьки перебувають у складі організації. Фізичні дії проявляються через тілесні покарання, виснажливі голодування, а також через заборону отримання кваліфікованої медичної допомоги; сексуальні дії у деяких організаціях мають обов'язковий характер, при чому вік не має значення; психологічний тиск підтримується постійно; економічні дії обумовлюються вимогами до адептів – звільнення з роботи, безкоштовна праця на організацію, відмова від власного житла, розрив зав'язків із сім'єю;

- прояви аморальності. Вважаємо, що перелічені вище явища, властиві у той чи іншій мірі всім тоталітарним сектам, не сумісні з моральними і духовними цінностями суспільства;

- суїцидальна поведінка властива адептам тоталітарних сект відбувається через різні причини, основні з яких: суїцид, як частина вчення – «Орден сонячного храму» (Швейцарія, Канада, 1994–1997), «Ворота раю» (США, 1997) та суїцид, як вихід із секти.

Підсумовуючи викладене вище, з повною впевненістю можна констатувати, що діяльність тоталітарних сект можна визнати одним із фонових явищ злочинності, якому необхідно протидіяти на загальнодержавному рівні.

Список бібліографічних посилань

1. Социальные отклонения / В. Н. Кудрявцев, С. В. Бородин, В. С. Нерсисянц, Ю. В. Кудрявцев ; ред. Л. А. Плеханова. М. : Юрид. лит., 1989. 368 с.

2. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія. Харків : Діса плюс, 2013. 524 с.

3. На Харківщині секта заманивала к себе наркоманов и алкоголиков // ДіроХарків : сайт. URL: <https://kh.dero.ua/rus/kh/na-harkivshchini-sekta-zamanyuvala-do-sebe-narkomaniv-ta-alkogolikiv-24032016125900> (дата звернення: 15.03.2018).

4. Секта: 80 наркоманов и алкоголиков стали рабами одесского реабилитационного центра // Таймер : сайт. URL: http://timer-odessa.net/news/sekta_80_narkomanov_i_alkogolikov_stali_rabami_odesskogo_reabilitatsionnogo_tsentra_527.html (дата звернення: 15.03.2018).

Одержано 20.03.2018